

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ
АККОНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕРЛІНУ
ЦЕНТР ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я МОЗ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ

**ЧЕТВЕРТОГО НАУКОВОГО СИМПОЗИУМУ З МІЖНАРОДНОЮ
УЧАСТЮ З ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
«ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В СОЦІАЛЬНОМУ І ОСВІТНЬОМУ
ПРОСТОРІ – ВИКЛИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

**21-23 вересня 2022 року
м. Тернопіль**

Тернопіль
ТНМУ
«Укрмедкнига»
2022

Відповідальні за випуск: т.в.о. завідувача кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я ТНМУ імені І. Я. Горбачевського МОЗ України проф. Теренда Н.О.

та доцент кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я ТНМУ імені І. Я. Горбачевського МОЗ України Слободян Н.О.

Громадське здоров'я в соціальному і освітньому просторі – виклики в умовах глобалізації суспільства та перспективи розвитку: матеріали Четвертого наук. симп. з міжнар. участю з громад. здоров'я, 21–23 верес. 2022 р. – Тернопіль : ТНМУ, 2022. – 68 с.

Відповідальність за представлені результати досліджень несуть автори тез.

НАУКОВЕ ПІДГРУНТЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ В ГАЛУЗІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я. ЕКОНОМІКА ЗДОРОВ'Я ТА ПРИНЦИПИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА: ЧОМУ ВИГІДНО ІНВЕСТИВАТИ В ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ І КРАЇНИ

Грохотов В.А.¹, Орлова Н.М.²

ДОСТУПНІСТЬ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

¹Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця
м. Київ, Україна

²Вінницький Національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
м. Вінниця, Україна

Вступ Збереження стоматологічного здоров'я є важливою складовою та запорукою забезпечення високого рівня громадського здоров'я. Скорочення мережі та недостатнє фінансування комунальних стоматологічних закладів, комерціалізація стоматології та зубожіння населення призводить до зниження доступності стоматологічної допомоги та погіршення стану стоматологічного здоров'я населення України.

Основна частина. З метою оцінки сучасного рівня доступності стоматологічної допомоги для населення України нами проаналізовані матеріали, оприлюднені Держкомстатом України у статистичному довіднику «Самооцінка населенням стану здоров'я та рівня доступності окремих видів медичної допомоги», щодо результатів вибірових обстежень домогосподарств, проведених у 2020 р. (опитано 8145 домогосподарств, які у сукупності налічували 38105 осіб та репрезентативно представляли усі домогосподарства України).

Результати аналізу засвідчили, що відсоток домогосподарств, у яких хто-небудь із членів родини протягом останніх 12 місяців при потребі не зміг одержати медичну допомогу, придбати ліки та медичне приладдя склав 19,2%. 41,2% респондентів, серед тих хто не зміг одержати медичну допомогу, вказали на неможливість відвідати лікаря-стоматолога, а майже третина – на неможливість здійснити зубне протезування (29,6%).

Серед усіх опитаних членів домогосподарств частка осіб, які не змогли відвідати стоматолога у разі потреби склала у 2020 році 7,9%, а зробити протезування, відповідно, - 5.7%. Тобто, у 2020 р. 13,6% респондентів або кожний 7-й житель України не зміг одержати стоматологічну допомогу у разі потреби в ній. Основною причиною недоступності стоматологічної допомоги, на думку 95,1% опитаних, є занадто висока її вартість.

Доступність стоматологічної допомоги залежить від фінансових можливостей домогосподарств. У групах домогосподарств із низькими доходами (менше 3834,14 грн - середньомісячного розміру фактичного прожиткового мінімуму за 9 місяців 2020 року, розрахованого Мінсоцполітики) частка осіб, які не змогли відвідати стоматолога була вірогідно більшою, ніж серед більш забезпечених домогосподарств (9,7 % та 7,3%, відповідно, $p < 0,05$).

Доступність стоматологічної допомоги також залежить від вікового складу домогосподарств. У групах домогосподарств із наявністю дітей (до 18 років) вірогідно вищою була частка членів домогосподарств, які у разі потреби не могла відвідати стоматолога (9,7% проти 7,7%, $p < 0,05$), а у домогосподарствах із членами старше 60 років – більша частка осіб, які не змогли одержати протезування (9,3% проти 5,4%, $p < 0,05$).

Іншим чинником, який диференціює доступність стоматологічної допомоги є місце проживання. Доступність послуг стоматолога є вірогідно нижчою для селян, що засвідчує вища частка сільських жителів, порівняно із міськими, які відповіли, що у разі потреби не змогли відвідати стоматолога (9,0% проти 7,4%, відповідно, $p < 0,05$). А от статистично вагомої різниці у доступності протезування в залежності від місця проживання респондентів, не було виявлено (5,3% у селі та 5,9% у місті, $p > 0,05$).

Опосередковано про недостатню доступність стоматологічної допомоги та низьку санітарну культуру населення свідчить дуже мала частка респондентів, які вказали, що впродовж останніх 12 місяців звертались до стоматолога у державній медичній установі (11,0%) або до приватних стоматологів (9,8%). Тобто, впродовж року до стоматолога звертається лише кожний четвертий житель України, а три чверті залишаються не оглянутими стоматологом жодного разу за рік.

Частота звернень до стоматолога є нижчою серед сільського населення. До стоматолога у бюджетних закладах впродовж 12 місяців зверталось 9,0% опитаних селян та 11,9% - міських жителів ($p < 0,05$). До приватного стоматолога – 8,6% та 10,3% респондентів, відповідно ($p < 0,05$).

Серед дорослого населення найрідше до стоматолога звертаються особи пенсійного віку - 9,3% чоловіків та 8,6% жінок старше 60-ти років впродовж останніх 12 місяців відвідали стоматолога у бюджетних установах та і 5,6% та 6,5%, відповідно, - приватного стоматолога.

Низькою є частота звернення до стоматологів і серед дитячого населення. Так, діти у віці до 3-х років, згідно результатів опитування членів домогосподарств, впродовж останніх 12 місяців оглядалися стоматологом лише у 1,3% випадків. Найчастіше стоматологічну допомогу одержували юнаки призовного віку (16-17 років). 20,8% з них - у бюджетних стоматологічних закладах і 13,5% - у приватного стоматолога. Але навіть серед них за 12 місяців стоматолога відвідав лише кожен третій юнак.

Висновки Існування проблем із доступністю стоматологічної допомоги обумовлює необхідність розробки та затвердження гарантованого рівня безоплатної стоматологічної допомоги для населення України, особливо для його соціально незахищених верств та обґрунтування нових організаційних форм надання стоматологічної допомоги, у т.ч. на засадах державно-приватного партнерства.